

Bandemiljøets rekrutteringsproces i insider perspektiv¹

Denne artikel er tildelt
en CC-BY 4.0 licens

Linda Kjær Minke, professor, Juridisk Institut, Syddansk Universitet
Liv Navntoft Henningsen, lektor, Juridisk Institut, Syddansk Universitet
Abde B., Aleksander Tange Bredskov, D.S., Ida Flindt Nielsen, Jenojan Santhirakumar,
Rasmus P. Kristensen, Raza A.B. og Viktor Frederiksen Johansen, alle studerende
på kursusfaget Kriminalitet, straf og Kriminalpræventive strategier, Juridisk Institut
Syddansk Universitet, 2024 og 2025.

Abstract

Based on qualitative interviews and field conversations with ten former Danish gang members, this article examines how gang recruitment is described from the inside. The analysis shows that recruitment is a strategic, phased and tightly controlled process in which leading actors actively identify, attract, test and deploy potential members in line with organisational needs. Recruitment is therefore not random, but closely linked to gang survival, division of labour and power structures. Four phases are identified: 'The First Net' (*Selection*), 'The Pitch' (*Seduction*), 'A Pawn in the Game' (*Positioning*), 'The Milking' (*Exploitation*), alongside three overarching recruitment strategies *individual*, *collective* and *instrumental* which are applied flexibly and in parallel depending on context and purpose. A central finding is the decisive role of signs and signals across all phases, that are used systematically to assess credibility, loyalty and suitability. Against the backdrop of crime policy ambitions to weaken gang recruitment pipelines, the article contends that effective prevention depends on a nuanced understanding of gangs' internal recruitment logics. Repressive measures and criminalisation may produce unintended signalling effects that can increase gang appeal among young people. The article therefore highlights the need for differentiated preventive interventions rather than onesided punitive approaches. Overall, the study contributes new empirical insight into gang recruitment in a Danish context and proposes an analytical framework relevant for both research and practice.

Keywords

Gang recruitment; Signalling theory; Recruitment processes; Gang prevention.
Banderekruttering; Signalteori; Rekrutteringsprocesser; Bandeforebyggelse.

1. Title in English: The Recruitment Process into Gang Environments: An Insider Perspective.

1. Indledning

Bander og organiserede kriminelle grupper udgør fortsat en betydelig udfordring i de nordiske lande. I Danmark er bekæmpelsen af bandekriminalitet blevet søgt styrket gennem en kombination af strafferetlige og sociale indsatser. Gennem en række såkaldte bandepakker med lovændringer målrettet banderelateret kriminalitet er der blandt andet indført mulighed for dobbeltstraf for visse lovovertrædelser samt begrænset adgang til prøveløsladelse. Samtidig er der etableret bandeexit-programmer, som støtter personer, der ønsker at forlade bandemiljøet, blandt andet ved at tilbyde hjælp til bolig, uddannelse og beskæftigelse. Derudover har myndighederne iværksat forebyggende initiativer, herunder lommepengejobs og andre sociale indsatser, som har til formål at begrænse rekrutteringen til kriminelle miljøer.² Fokus på rekruttering afspejler, at tilgangen af nye medlemmer er afgørende for banders og organiserede kriminelle gruppers fortsatte reproduktion og opretholdelse. Nye medlemmer bidrager ikke alene til gruppens størrelse, men også til dens kapacitet til at videreføre aktiviteter, besætte centrale roller og sikre organisatorisk kontinuitet. Forebyggelse af rekruttering er derfor blevet et centralt kriminalpolitisk indsatsområde, hvilket tydeligt afspejles i den aktuelle danske indsats over for bandekriminalitet.

I *Aftale om Bandepakke IV – Trygge nabolag i hele Danmark* fremhæves behovet for at "sætte ind over for fødekæden" gennem en styrket indsats, der skal forhindre børn og unge i at blive rekrutteret til kriminelle miljøer.³ Et centralt element i aftalen er straffelovens § 191 b, som kriminaliserer handlinger, der bidrager til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet ved instruktion, opfordring, rådgivning og belønning.⁴ Tilsvarende udviklinger kan iagttages i de øvrige nordiske lande. I Norge arbejdes der aktuelt på at indføre en særskilt straffebestemmelse, der kriminaliserer rekruttering og anden involvering af mindreårige i kriminalitet.⁵ I Sverige er der gennemført lovændringer med skærpede straffe, som eksplicit har til formål at "bryta rekryteringen av barn och unga till kriminella gäng".⁶ På tværs af Norden tegner der sig således et tydeligt kriminalpolitisk mønster, hvor lovgiver i stigende grad retter opmærksomheden mod rekrutteringsprocesser og skærper det strafferetlige ansvar for voksne, der påvirker, manipulerer eller udnytter børn og unge til at begå kriminalitet.

2. Madsen 2023.

3. Justitsministeriet 2023.

4. Lov 665/2024.

5. Regjeringen 2026 (Arbeiderparti-regjeringen, Norge).

6. Regeringskansliet 2024.

Selvom straffelovgivningen adresserer handlinger, der faciliterer unges deltagelse i kriminalitet, retter reguleringen sig fortsat primært mod situationer, hvor den unge allerede befinder sig tæt på det kriminelle miljø. Dansk forskning peger dog på, at rekruttering til bandemiljøet ofte starter på et tidspunkt, hvor der sjældent er en direkte sammenhæng til konkrete lovovertrædelser, men som en gradvis socialisering, opbygning af tilhørsforhold og relationel tilknytning.⁷ Dette understreger betydningen af tidlig forebyggelse, idet mulighederne for at modvirke rekruttering ofte er størst, før relationerne til det kriminelle miljø er etableret, og før tilknytningen udvikler sig til egentlig involvering i kriminalitet.

På trods af rekrutteringens aktualitet og relevans i forhold til forebyggelse af banderelateret kriminalitet, er der fortsat begrænset *empirisk* viden om, hvordan rekruttering konkret udfolder sig i bandemiljøer i Danmark. Der mangler navnlig indsigt i, hvem der rekrutterer, hvordan rekrutteringen organiseres, og hvilke centrale dimensioner der tillægges særlig vægt i udvælgelsen af nye medlemmer.

Med afsæt i interviews og feltsamtaler med tidligere medlemmer af forskellige bandegrupperinger, som selv har erfaring med rekruttering, undersøger artiklen rekrutteringsprocesser i bandemiljøer i Danmark. Omdrejningspunktet er, hvordan rekruttering til bandemiljøer beskrives af personer, der selv har deltaget i rekrutteringsprocesserne, herunder hvem der rekrutterer, hvordan rekrutteringen foregår i praksis, og hvilke tegn og signaler der tillægges betydning ved udvælgelsen af nye medlemmer.

I denne artikel anvendes betegnelsen *bande* som en analytisk kategori for en gruppering bestående af flere end tre personer, hvor kriminalitet er tæt forbundet med sociale relationer, lokal forankring og identitetsdannelse, og hvor deltagelse spænder fra stabilt medlemskab til mere sporadisk og opgavebaseret involvering. Fokus er ikke på de såkaldte *lejlighedsbander*, som er en betegnelse anvendt i bandemiljøet om uformelle og løst organiserede grupperinger, hvor kriminalitet ikke udgør et centralt omdrejningspunkt, og hvis medlemmer typisk er mindre kriminelt belastede. Beskrivelsen harmonerer med danske studier, der peger på eksistensen af en gruppe unge, som primært er involveret i mindre alvorlig kriminalitet, og som betegnes som *småkriminelle*.⁸ Derimod rettes fokus mod bander, der er kendetegnet ved organiserede kriminelle aktiviteter og en vis synlighed udadtil. Det vil sige grupperinger med et "*navn på gaden*" eller et omdømme i lokalmiljøet, hvor der løbende begås kriminalitet i bandens navn. I det følgende præsenteres de analytiske perspektiver, der danner grundlag for undersøgelsen af, hvordan disse grupperinger rekrutterer nye medlemmer.

7. Lindstad & Pedersen 2011.

8. Pedersen & Jørgensen 2017.

2. Analytiske perspektiver på rekruttering til bander

Rekruttering til bander er i forskningslitteraturen blevet analyseret ud fra en række teoretiske tilgange. I denne artikel anvendes push- og pull-perspektiverne samt signalteorien som analytiske rammer for henholdsvis at belyse de forhold, der kan gøre unge modtagelige for rekruttering, og de processer, hvorigennem potentielle medlemmer identificeres, vurderes og udvælges. Disse perspektiver bidrager ikke alene til analysen af rekruttering til bandemiljøer, men kan også kvalificere kriminalpræventive indsatser.

Inden for push-pull-perspektivet forklares tilknytning til bandemiljøer ofte som et samspil mellem *push*-faktorer, der øger unges sårbarhed over for rekruttering, eksempelvis opvækst i socialt belastede boligområder, svage familierelationer eller skolefrafald, og *pull*-faktorer, der gør bandemiljøet attraktivt ved at tilbyde fællesskab, identitet, status, beskyttelse og økonomiske muligheder.⁹ Bandetilknytning forstås dermed som en proces, hvor sociale sårbarheder og de muligheder, som bandemiljøet opleves at tilbyde, gensidigt forstærker hinanden. Tilknytningen sker ofte gradvist gennem eksisterende sociale relationer og lokale fællesskaber, hvilket peger på en glidende overgang fra deltagelse i dagligdagens sociale aktiviteter til mere etablerede og forpligtende banderelationer.¹⁰

Bander rekrutterer typisk personer, der vurderes at være loyale, pålidelige og forbundet med en begrænset risiko for politimæssig opmærksomhed. Tillid er dermed et afgørende omdrejningspunkt i rekrutteringsprocessen.¹¹ Signalteorien bidrager til forståelsen af denne selektionsproces gennem sondringen mellem *tegn* og *signaler*.¹² Tegn består af ikke-intentionel kommunikation som sprog, fremtoning, social forankring og netværk. Da sådanne tegn er *hardtofake*, fungerer de som troværdige indikatorer på et potentielt medlems loyalitet, pålidelighed og tilhørsforhold. Samtidig bidrager de til at opbygge den tillid, der er nødvendig i kriminelle miljøer, for at reducere risikoen for strategisk infiltration fra eksterne aktører.¹³

Forskning viser, at rekrutteringsprocessen typisk indledes netop på baggrund af sådanne tegn, herunder eksisterende relationer, lokalkendskab og geografisk tilknytning.¹⁴ Efterhånden som relationen udvikles, suppleres disse tegn af egentlige signaler i form af bevidste og ofte omkostningsfulde handlinger, der skal overbevise banden om den unges loyalitet og egnethed.

9. Decker & Van Winkle 1996: 64 f.; Petersen & Ladefoged 2018; Sausdal & Hannerz 2026.

10. Decker & Van Winkle 1996: 65 ff.

11. Densley 2012:301 ff.

12. Spence (1973), Gambetta (2009) og Densley (2012) anvender henholdsvis begreberne indices, signs og cues om former for ikke-intentionel informationsformidling. Af hensyn til fremstillingen samles disse begreber i artiklen under betegnelsen tegn.

13. Densley 2012: 304 f.; Pyrooz & Desley 2016.

14. Densley 2012:308 f.; Pyrooz & Densley 2016; Pedersen & Lindstad 2011: 6; Pedersen 2014: 68.

Sådanne signaler giver det potentielle medlem mulighed for at demonstrere loyalitet, disciplin, tavshed og villighed til at påtage sig risiko. Det kan blandt andet komme til udtryk gennem dokumenteret voldsparathed eller tidligere kriminalitet, men også gennem specifikke opgaver, prøvelser og handlinger, der systematisk tester det potentielle medlems pålidelighed, engagement og loyalitet. Rekrutteringsprocessen afsluttes ofte med et ritualiseret optagelsesforløb, som både markerer overgangen til fuldt medlemskab og konsoliderer den enkeltes forpligtelse over for banden.¹⁵

Sammenfattende bidrager push- og pull-perspektiverne samt signalteorien til en forståelse af både de forhold, der kan fremme tilknytning til bandemiljøer, og de mekanismer, der præger udvælgelsen af nye medlemmer. I det følgende redegøres der for undersøgelsens datagrundlag og metodiske fremgangsmåde.

3. Metode

Datamaterialet stammer fra undervisnings- og vidensudvekslingsaktiviteter i et lukket fængsel i perioden 2024-2026 og er udviklet gennem et forsknings-samarbejde mellem indsatte studerende (insidestuderende), jurastuderende fra Syddansk Universitet (outsidestuderende) samt to universitetsforskere, der var tilknyttet forløbet som underviser og interne medbedømmere.¹⁶ Efter et kursusforløb om *kriminalitet, straf og kriminalpræventive strategier* undersøgte deltagerne i fællesskab rekruttering til bander i Danmark med henblik på at identificere og analysere de dimensioner og faktorer, der understøtter denne proces. Metodisk placerer undersøgelsen sig i et krydsfelt mellem kvalitative interview og en etnografisk inspireret tilgang.¹⁷ Insidestuderende (indsatte) har selv været medinitiativtagere til undersøgelsen på baggrund af egen interesse i at bidrage til forebyggelse af rekruttering til bander. Outsidestuderende har som led i en eksamensopgave, der blev gennemført i tæt samarbejde med insidestuderende, bidraget til og indgået i en fælles undersøgelse af banderekruttering med henblik på at kvalificere forståelsen af de faktorer og processer, der ligger bag rekruttering til bander.

Analysen bygger på kvalitative interviews og feltsamtaler med 10 personer med erfaring fra danske bandemiljøer, som af politiet eller i medierne er blevet kategoriseret som bandemedlemmer. Fire af deltagerne fungerer som nøglepersoner og udgør hovedbidragyderne til datamaterialet. Tabel 1 sammenfatter centrale karakteristika ved deltagerne, herunder deres tilknytning til bandemiljøet og deres rolle i undersøgelsen.

15. Densley 2012; Descormiers & Corrado 2016.

16. Minke 2023.

17. Spradley 1979; Brinkmann & Pedersen 2014.

Tabel 1: Oversigt over deltagere, gruppering og rolle

Deltager ID	Navn på gruppering	Roller i gruppering
1	Alfa	Leder
2	Alfa	Medlem
3	Alfa	Medlem
4	Beta	Medlem
5	Gamma	Familierelation til leder
6	Delta	Leder
7	Epsilon	Medlem
8	Theta	Familierelation til leder
9	Kappa	Familierelation til leder
10	Lambda	Familierelation til leder

Det fremgår af tabel 1, at de 10 deltagere repræsenterer otte forskellige bande-grupperinger, hvoraf tre tilhører den samme gruppering. To af deltagerne er ledere, fire har en nær familierelation til bandegrupperingens leder, og fire er almindelige medlemmer. Sammensætningen af deltagergruppen indebærer, at flere har haft centrale funktioner i deres respektive bandegrupperinger og derfor besidder et indgående kendskab til rekrutteringsprocesserne på tværs af flere bander. Dette erfaringsgrundlag kan sammenlignes med den indsigt, som ledere og andre nøglepersoner har i rekruttering og organisationsudvikling i mere formelle sammenhænge.¹⁸

Deltagerne afsoner fængselsstraffe på mellem 7 og 16 år. Seks af de 10 deltagere har desuden under deres afsoning været tilknyttet et bandeexit-program.¹⁹

Interviewene er i flere tilfælde gennemført som tilbagevendende samtaler mellem forfatterne og deltagerne med henblik på præcisering af tidligere udsagn, afprøvning af foreløbige fortolkninger og sikring af intern konsistens i materialet. Samtalerne har haft karakter af et samarbejde mellem ligeværdige deltagere, hvor de medvirkende ikke blot har fungeret som informationskilder, men også som medskabere af viden. Undersøgelsen kan således karakteriseres som delvist partcipatorisk, idet der er tale om en fælles vidensopbygning.²⁰ Der er dermed tilstræbt medindflydelse fra deltagere i alle dele af forskningsprocessen i det omfang, fængselskonteksten har muliggjort dette.²¹ Deltagerne har bidraget til diskussioner af mulige tiltag samt etiske overvejelser omkring deres deltagelse, herunder spørgsmål om

18. Kvale 1997: 108.

19. Et bandeexitprogram er et struktureret og myndighedskoordineret forløb, som kan omfatte blandt andet mentorstøtte, bolig, uddannelse, beskæftigelse, behandling og sikkerhedsforanstaltninger med henblik på at hjælpe personer ud af bande- og rockermiljøer (Justitsministeriet 2025).

20. Schubotz 2019; Fine 2013; Swirak et al. 2023.

21. Crewe & Liebling 2023; Nichols et al. 2024; Maruna 2025.

motivation og risiko. Forskerne har vedvarende sammen med deltagerne reflekteret over etiske dilemmaer i forskningsprocessen og har i alle aspekter af forskningsprocessen forholdt sig nysgerrigt og tillidsfuldt til deltageres perspektiver og erfaringer, hvilket undersøgelsen dermed afspejler både i orientering og sigte. Dette er ikke et udtryk for epistemisk altruisme, men en erkendelse af deltageres unikke adgang til bandemiljøet samt deres viden og position i forhold til at forstå og begrebsliggøre banderekrutteringens dynamikker.

To gruppeinterviews blev optaget med diktafon og efterfølgende transkriberet, mens de øvrige interviews blev gennemført som feltsamtaler dokumenteret gennem feltnoter nedfældet under og umiddelbart efter samtalerne. Alle deltagere er anonymiseret, og identificerende oplysninger om personer, grupper og konkrete hændelser er udeladt eller ændret af hensyn til fortrolighed. Oplysningerne er efterfølgende valideret gennem triangulering, hvor gennemgående nøglepersoner har bidraget med dybdegående indsigt, og centrale oplysninger er blevet krydstjekket med øvrige deltagere. Interviewene var semistrukturerede med fokus på rekrutteringsstrategier og motivation for at indgå i bandemiljøet, men blev gennemført fleksibelt med afsæt i deltageres egne erfaringer og perspektiver. Opfølgende spørgsmål blev løbende anvendt for at uddybe og nuancere centrale udsagn på tværs af samtalerne. Denne kvalitative og dialogbaserede tilgang muliggør en dybere forståelse af de mekanismer og processer, der former rekruttering til bander set fra personer med egne erfaringer fra miljøet.²²

Det begrænsede deltagerantal reducerer undersøgelsens generaliserbarhed, men muliggør et dybtgående indblik i deltageres erfaringer med banderekruttering. Eftersom deltagere med tilknytning til forskellige bandegrupperinger kan være ujævnt fordelt mellem danske fængsler, er det ikke muligt at hævde, at undersøgelsen afspejler den samlede variation af bandeerfaringer i Danmark. Analysen skal derfor læses som et bidrag til forståelsen af, hvordan de deltagende bandemedlemmer beskriver, fortolker og erfarer rekrutteringsprocesser, snarere end som en kortlægning af rekruttering på tværs af alle bander i Danmark. På tværs af deltageres erfaringer fremtræder der imidlertid en række gennemgående mønstre i beskrivelserne af, hvordan rekruttering finder sted. På baggrund af interviewmaterialet kan rekruttering til bander analytisk beskrives som en faseopdelt proces. De følgende afsnit belyser de centrale faser og de mekanismer, der kendetegner dem.

4. Rekruttering til bander: en faseopdelt analyse

Rekrutteringen kan forstås som en strategisk, faseopdelt proces, hvor potentielle medlemmer gradvist identificeres, tiltrækkes, involveres og i nogle

22. Henningsen & Minke 2025.

Denne artikel er tildelt
en CC-BY 4.0 licens

tilfælde integreres i bandens struktur. Processen udfolder sig ikke lineært, men gennem en række indbyrdes forbundne faser, der hver især stiller særlige krav til udvælgelse, relationsopbygning og kontrol. Analytisk fokuserer afsnittet på fire centrale faser i rekrutteringsprocessen: 1) 'Det første net' (*udvælgelsen*), hvor potentielle bandemedlemmer screenes og identificeres; 2) 'Smørelsen' (*forførelsen*), hvor status og glamourisering af banden bringes i spil; 3) 'En brik i spillet' (*positioneringen*), hvor graden af kriminal involvering og rolleplacering afprøves og justeres; samt 4) 'Malkningen' (*udnyttelsen*), hvor identitet, afhængighed og loyalitet forankres. Allerede i den første *udvælgelsesfase* kan der identificeres forskellige måder, hvorpå banden strategisk engagerer personer i sine aktiviteter, hvilket får betydning for, hvordan rekrutteringsforløbet videre udvikler sig.

Fase 1. 'Det første net' (*udvælgelsen*)

I den indledende rekrutteringsfase retter banden sin opmærksomhed mod unge, der befinder sig i periferien af skole- og fritidsliv og i stedet opholder sig i gademiljøets uformelle sociale rum. Denne fase beskrives af tidligere bandedere som "*det første net*". I både interviewmaterialet og den eksisterende forskning fremstår rekruttering til bandemiljøet som en konsekvens af sociale og strukturelle vilkår, der gør bandelivsstilen attraktiv for unge i marginaliserede positioner. Oplevelser af manglende anerkendelse, begrænsede uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder samt stigmatisering relateret til etnicitet og kultur skaber et erfaringsgrundlag præget af frustration, vrede og opposition i forhold til det omgivende samfund.²³ Samtidig fungerer bandemiljøet som et rum, hvor materiel succes, respekt og synlig status er umiddelbart tilgængelige. Tiltrækningen handler derfor mindre om tvang og mere om håb og muligheder. På tværs af interviewene beskrives livsstilen som en væsentlig del af bandemiljøets tiltrækningskraft. Flere deltagere peger på, at unge tiltrækkes af den synlige livsform og de muligheder, den forbindes med. Som en deltager udtrykker det: "*Folk var der automatisk og blev tiltrukket af den livsstil, som jeg og de andre havde.*" En anden fremhæver især samspillet mellem status og økonomi: "*Respekten, pengene og den måde man kan leve på. Man kan rejse og foretage sig en masse ting, som en almindelig borger ikke kan.*" En deltager opsummerer det som: "*De unge har en drøm, og du sælger en drøm.*"

Rekrutteringen kan derved forstås som et samspil mellem push- og pull-faktorer. På den ene side presses de unge mod bandemiljøet gennem oplevelser af eksklusion, manglende anerkendelse og begrænsede fremtidsudsigter. Skolen, som ellers udgør en central socialiseringsarena, opleves for nogle ikke som en inkluderende ramme, men som et rum præget af nederlag og fremmedgørelse, hvor succes knyttes til akademiske og sociale normer, de har vanskeligt ved at identificere sig med. I denne proces devalueres skolens værdier gradvist som uopnåelige, irrelevante eller i visse sammenhænge

23. Kalkan 2014:13 ff.; Kalkan 2021:156 ff.

umandige, mens ballade og ulydighed over for autoriteter kan tillægges alternativ symbolsk værdi. Gentagne statusnederlag bidrager således til statusfrustrationer, hvor anerkendelse i stigende grad søges uden for mainstream-samfundets rammer.²⁴ Søgning mod og tilknytning til banden kan dermed forstås som et forsøg på både at opnå anerkendelse og indgå i et fællesskab, som de har manglet i det omkringliggende samfund. På den anden side trækkes de unge mod banden gennem løfter om fællesskab, status og hurtige økonomiske gevinster.²⁵

Rekrutteringen målrettes strategisk den enkeltes frustrationer og behov. Som en deltager beskriver processen: *"Det er ligesom at være en dygtig sælger. Hvis jeg skal rekruttere dig, så sætter jeg mig ind i dine behov og hvad du mangler og har brug for. Som regel er det altid økonomi."* En deltager fremhæver, at de unge allerede har opgivet håbet om succes via traditionelle karriereveje: *"Samtidig skal man huske på, at folk med en anden etnisk baggrund har måske sværere ved at uddanne sig [og få et arbejde]. De har måske storebrødre, der er uddannede ingeniører, men som [nu] arbejder som taxa- eller buschauffør. De kriminelle kører rundt i de fedeste biler, de rejser og de har det fedeste tøj. Allerede der er der tiltrækningskraft! Jeg skal ikke engang rekruttere dem! De er klar!"* Kriminaliteten fremstår i dette perspektiv som et attraktivt alternativ for ambitiøse unge, herunder også for dem uden direkte kriminalitetshistorik i familien, men som har oplevet forældres og søskendes mislykkede integrationsforsøg.

Analysen viser, at banderne ikke rekrutterer efter én ensartet model. Allerede i den indledende udvælgelsesfase kan der identificeres tre overordnede rekrutteringsstrategier. For det første sker der en *individuel rekruttering*, hvor enkeltpersoner gradvist integreres i banden. For det andet forekommer *kollektiv rekruttering*, hvor hele netværk eller grupper af personer optages gennem en central aktør. For det tredje anvendes *instrumentel rekruttering*, hvor personer inddrages til afgrænsede opgaver uden nødvendigvis at blive integreret i banden som medlemmer. De tre strategier overlapper til tider, men afspejler forskellige organisatoriske behov og former for tilknytning til banden.

Udpegningen af potentielle medlemmer sker ofte gennem eksisterende sociale relationer og aflæsning af tegn, men også gennem bred rekruttering i lokalområdet. Som en deltager formulerer det: *"Hvis du har været sammen med banden et stykke tid, er det nemmere for banden at optage dig."* Samtidig er logikken udtalt instrumentel: *"Man skal se på dem som ressourcer eller dollartegn"* og *"Alle mennesker er ressourcer, og det handler om at bruge tiden med dem, der gavner mest."* Selv personer, der ikke kan indgå direkte i bandeaktivitet, kan ifølge deltagerne anvendes til støttefunktioner og en *"ressource enten som chauffør eller til opbevaring."* Rekrutteringen er således differentieret og målrettet bandens organisatoriske behov. Langt

24. Kalkan 2021: 156 ff.

25. Densley, 2012; Decker & Van Winkle 1996: 64 f.

hovedparten er unge mænd, men ældre personer og kvinder indgår også i perifere roller, f.eks. til transport af stoffer og våben (instrumentel rekruttering). Kvinderne anvendes desuden som strategiske lokkemidler, ofte omtalt som "smykker" med henblik på at tiltrække unge mænd til miljøet, infiltrere rivaliserende grupper eller afprøve eksisterende medlemmers disciplin og loyalitet. En deltager beskriver: *"Så sendte vi en ung kvinde, der så rigtig godt ud, med noget kokain og hun skulle flirte med ham, og vi havde sagt til ham ingen kvinder eller kokain. Lige så snart de var alene, så faldt han i."* Kvinderne bliver ikke egentlige medlemmer i banden, men anvendes alene til afgrænsede opgaver. Instrumentel rekruttering til enkeltstående opgaver kan også rette sig mod andre personer uden varig tilknytning til banden og foregår også på tværs af områder og landegrænser, herunder med unge fra Sverige, som alene betragtes som et middel til at udføre en opgave og ikke en integreret del af banden.

Der rekrutteres også medlemmer til banden uden for dennes territorium (lokalområde), men dette kræver mere omfattende afprøvning. *"Der laves en form for baggrundscheck (...) arbejder han for politiet,"* som en deltager forklarer, især hvis der er tale om ukendte aktører. Rekrutteringen af såkaldte *"tunge spillere"*, det vil sige allerede etablerede kriminelle med egen forretning og eget netværk, udgør et særligt fokusområde for bandelederne. Som en deltager beskriver: *"Man går efter dem, som er dybt kriminelle eller det, man i miljøet kalder tunge spillere. Det vil sige dem, som har styr på deres liv, er selvstændige og er toneangivende i deres område eller har en stor narko-forretning, der laver mange penge. Og selvfølgelig også de medløbere som kommer sammen med den tunge spiller. Man plejer at sige, at 'jeg tager mit hold med'. Det betyder, at grupperingen accepterer dem, som arbejder under eller sammen med den tunge spiller."* Hermed kan hele netværk integreres gennem én central aktør (kollektiv rekruttering).

Samlet viser analysen, at den indledende rekrutteringsfase er målrettet og systematisk. Banden identificerer unge i samfundets yderpositioner, som mangler anerkendelse og stabile fællesskaber, men samtidig udviser disciplin og interesse. Rekrutteringen drives primært af aflæsning af tegn og følger tre overordnede strategier: individuel rekruttering, kollektiv rekruttering via *"tunge spillere"* og instrumental rekruttering til ad hoc-opgaver uden egentlig integration i banden. Instrumentel rekruttering retter sig mod et bredere rekrutteringsgrundlag og omfatter såvel perifere personer i miljøet som kvinder og ældre personer, ligesom det i højere grad end andre rekrutteringsformer går på tværs af territorier.

Fase 2. 'Smørelsen' (forførelsen)

Overgangen fra identifikation til perifer tilknytning sker gennem social forførelse og glamourisering af bandelivet, hvor den unge gradvist introduceres til materielle goder, sociale aktiviteter og et fællesskab, der fremstår både spændingsfyldt og eksklusivt. Banden beskriver fasen som det tidspunkt, hvor

Denne artikel er tildelt
en CC-BY 4.0 licens

den "smører" det potentielle medlem ved at invitere med til fester, betale for mad og andre goder eller ved at give adgang til synlige symboler på økonomisk succes og status. Som en deltager formulerer det: *"Jeg kan ikke lære dig at gå på vandet, men jeg kan give dig fornemmelsen af det."* Udsagnet illustrerer, hvordan iscenesættelsen af fuldgyltige bandemedlemmer anvendes til at skabe en oplevelse af magt og status. Samtidig spiller rollemodeller en central rolle i denne tilknytningsproces. Etablerede medlemmer udnytter mekanismen *attraktion*, forstået som den sociale kraft, der opstår, når unge beundrer eller identificerer sig med personer, der repræsenterer noget efterstræbelsesværdigt.²⁶ I denne fase fremstår fuldgyltige bandemedlemmer som forbilleder, der legemliggør status, økonomisk handlekraft og social autoritet. Empirien peger dog også på, at denne relationelle generøsitet rummer en tydelig strategisk dimension. Som en deltager formulerer det: *"Alt hvad vi giver, er en investering. Vi forventer det tilbage med rente."* De ressourcer, der investeres i tilknytningsfasen, fungerer dermed som midler til at opbygge loyalitet, forpligtelse og afhængighed, som der senere kan lukreres på fra bandens side.

I denne fase vil bandelederne også afprøve det potentielle medlems loyalitet og disciplin, f.eks. ved at udsætte personen for forskellige opgaver eller sammenhænge, der tester dennes egenskaber og potentiale for banden, samtidig med at bandens værdier og fællesskab iscenesættes. Dette er med til at motivere de potentielle medlemmer og *"holde dem sultne"*. Et eksempel er en episode, hvor bandelederen tester medlemmernes urin for stofindtag under overværelse af unge, potentielle medlemmer. Han forklarer: *"Jeg har et eksempel fra min afdeling, hvor vi havde en aftale om eller faktisk en regel om, at du ikke må indtage narko. Du må ikke ryge hash eller tage kokain. En gang imellem testede jeg dem og indkaldte dem til et møde, hvor vi var ti-femten medlemmer, og så lagde jeg en urinprøve på bordet foran hvert enkelt medlem, og ved siden af urinprøven lagde jeg en bunke penge. Lad os sige 200.000 kr. Grupperingen havde måske fået 200.000 kr. for at løse en sag, og vi var tyve medlemmer. Så lå der måske 10.000 kr. ved siden af hver urinprøve. Hvis din urinprøve var negativ, fik du de 10.000 kr. Hvis den var positiv, okay du har ikke overholdt vores regel, derfor får du ikke noget. Når jeg så holdt denne form for ceremoni, så tog jeg også folk med, der ikke var fuldgyltige bandemedlemmer, så de kunne se, hvor retfærdige vi er, og hvordan vi gør tingene. Hvis du følger reglerne, bliver du belønnet. Hvis du ikke følger reglerne, så skal du bide i det sure æble."*

Den gradvise praktiske og formelle binding til banden markerer overgangen fra løs tilknytning til et mere stabilt medlemskab, hvor den unge i stigende grad internaliserer bandens normer og værdier. Processen kan analytisk forstås i forlængelse af teorien om social læring og differentiell association, hvorefter normer, holdninger og adfærd formes gennem vedvarende samspil i nære og

26. Fisker 2020.

Denne artikel er tildelt
en CC-BY 4.0 licens

betydningsfulde relationer.²⁷ Rekrutteringen foregår desuden som en trinvis bevægelse fra perifer kontakt over relationel tilknytning, hvor sociale relationer, symbolske belønninger og strategiske investeringer tilsammen bidrager til at forankre den unge i bandemiljøet.

Fase 3. 'En brik i spillet' (positioneringen)

Når den relationelle tilknytning til bandemiljøet først er etableret, bevæger rekrutteringsprocessen sig ind i en fase, hvor den unge gradvist inddrages i konkrete kriminelle aktiviteter. Denne fase beskrives af en deltager som "et skakspil", hvor det potentielle medlem opfattes som en "brik", der positionsbestemmes strategisk af bandens ledende figurer, blandt andet gennem den gradvise kriminelle involvering. Den unge introduceres til mindre og tilsyneladende uproblematisk opgaver, som gradvist eskalerer til mere alvorlige former for kriminalitet. Opgaverne kan f.eks. bestå i at tage med på køreture, transportere genstande eller blot være til stede i situationer, hvor kriminalitet finder sted. I den indledende fase indtager den unge ofte en perifer position, hvilket kan skabe en oplevelse af ikke selv aktivt at være involveret i kriminalitet. Samtidig forskydes eller opløses grænserne for, hvad der opfattes som acceptabel adfærd, hvilket kan forstås i lyset af både Sykes og Matzas teori om neutralisering og drift,²⁸ hvor unge i en indledende fase ofte indtager en perifer position og gennem forskellige rationaliseringer forskyder grænserne for acceptabel adfærd, samt Burgess og Akers' læringsteoretiske perspektiv,²⁹ hvor gentagelse af kriminelle handlinger uden negative konsekvenser bidrager til at svække de moralske og psykologiske barrierer mod kriminalitet.

Samtidig indebærer denne fase en tydeligere organisatorisk struktur, hvor den unge tildeles konkrete roller og ansvar. Opgaverne kan være tilpasset kompetencer eller dispositioner, f.eks. i forbindelse med økonomiske aktiviteter eller praktiske funktioner i miljøet. Rekrutteringen og positioneringen foregår dermed dynamisk og fleksibelt, alt efter personens motivation og potentiale. Hvis en person har en historik og et "navn på gaden", f.eks. hvis personen har talent for at sælge stoffer, vil man slække lidt på optagelsesreglerne, hvorimod "en person, der måske ikke er så skarp eller god til at lave penge, du ved, han skal yde mere for at opnå det samme. Han skal vise noget, så man kan have argumentationerne i orden over for sit eget bagland".

Deltagerne beskriver hertil, at bandens ledende figurer typisk foretager en løbende vurdering af den unges potentiale og loyalitet. Den første vurdering vedrører, om den unge er en "çoban"³⁰ (kurdisk for fårehyrde), "tegning" eller "klovn", det vil sige en karikeret kriminel eller en 'fake gangster', der kun kan

27. Burgess & Akers 1966.

28. Sykes & Matza 1957.

29. Burgess & Akers 1966.

30. Udtrykket bruges af rapperen STEPZ som nedsættende, der udstiller modparten som en ikke rigtig gangster men fake. Se "Hva' for noget gangland? Du' en çoban", vers 1 4Matic.

anvendes til småopgaver. I den forbindelse spiller det potentielle bandemedlems tegn og signaler en afgørende rolle. Banden evaluerer løbende det potentielle medlems funktioner og rolle, hvor nogle unge umiddelbart kan give indtryk af et større potentiale i starten, f.eks. i kraft af deres fremtræden, men senere viser sig at mangle relevante egenskaber til at udføre mere komplekse opgaver for banden. Som en deltager fremhæver: *"Man indser måske senere, at han er en 'film'. Det er en, der klæder sig i designertøj og spiller smart, men det er bare overflade."* Det analyseres dermed løbende, om det potentielle medlem *"har noget mellem ørerne"* og er *"er klar til et ryk"* og dermed besidder en grad af voldsparathed eller potentiale til at bidrage til strategiske og økonomiske opgaver, eller om personen alene kan varetage praktiske funktioner.

Uanset hvor den unge placeres i bandehierarkiet, vil tildelingen af opgaver og roller for mange unge opleves som en form for anerkendelse og betydning, særligt hvis de tidligere har oplevet marginalisering i skole eller andre institutionelle sammenhænge. Det er således et vigtigt led i rekrutteringsprocessen i forhold til at fastholde den unges interesse og loyalitet over for banden. Empirien viser imidlertid også, at denne progression i praksis er nøje kontrolleret af bandens ledende figurer. Den unge kan opleve, at de bevæger sig op gennem et internt hierarki, men deres position er altid afhængig af ledernes beslutninger. Som en deltager fremhæver: *"De bygger sig op, men de kommer aldrig derop, hvor vi sidder. Selvfølgelig vil vi aldrig give dem vores position, men de skal tro det."* Den strategiske kontrol fremgår også af udsagnet: *"Hvis det er et spil skak, hvilken brik er jeg så? Kongen? Nej, det er mig der flytter brikkerne"*. Rollefordelingen fungerer dermed både som en motivationsmekanisme og som et redskab til at opretholde kontrol over de yngre medlemmer. Som en ledende figur formulerer det: *"Jeg giver sgu da ikke min position til dem. Man skal holde dem i skak."* Gennem denne gradvise involvering og kontrollerede progression udvikler den unge en stadig stærkere tilknytning til miljøet, samtidig med at vedkommendes handlemuligheder indsnævres. Jo mere de investerer i relationer, opgaver og fælles kriminelle erfaringer, desto sværere bliver det at trække sig ud uden at miste status, beskyttelse eller sociale bånd.

Fase 4. 'Malkningen' (udnyttelsen)

Den sidste fase i rekrutteringsprocessen udgør kulminationen på en gradvis proces, hvor perifer kontakt, social tiltrækning og relationel tilknytning samles i en egentlig integration i banden i form af en identitetsforankring og loyalitetsbinding over for banden. Denne fase omtales af deltagerne som *"malkningen"*, fordi det også er i denne fase, at bandlederne begynder at udnytte bandemedlemmets opbyggede afhængighed af fællesskabet i banden. Hvor de foregående faser er kendetegnet ved gradvis involvering gennem sociale relationer, symbolske belønninger og emotionel anerkendelse, konsolideres tilknytningen her i fuldgældigt medlemskab nogle gange i form af et egentligt

indvielsesritual eller i kraft af en handling, som demonstrerer handlekraft og anseelse i miljøet, f.eks. en likvidering af et medlem fra en rivaliserende bande. På dette tidspunkt har den unge over en længere socialiseringsproces opbygget sociale bånd til miljøet, deltaget i kriminelle aktiviteter og etableret relationer, der forankrer vedkommende i bandens fællesskab. Rekrutteringen består dermed ikke i en enkelt begivenhed, men i en identitetsmæssig transformation, hvor kriminalitet og tilhørsforhold til banden bliver centrale elementer i den unges selvforståelse. I forlængelse af de tidligere faser, hvor omsorg, materielle goder og rollemodelrelationer fungerede som primære pull-faktorer, tilbyder medlemskabet nu mere formaliserede adgangsformer til fællesskab, status og beskyttelse. Samtidig indplaceres den unge i bandens interne hierarki og tildeles konkrete funktioner, f.eks. i relation til økonomiske aktiviteter eller logistiske opgaver. Denne rolleplacering kan skabe en oplevelse af progression, formål og social betydning, særligt for unge, der tidligere har oplevet marginalisering i uddannelsessystemet og det omgivende samfund. Set i et identitetsperspektiv fremstår medlemskabet som kulminationen på en proces, hvor banden gradvist er blevet en primær reference for samhørighed og anerkendelse. Empirien viser imidlertid, at denne udvikling ikke altid indebærer reel autonomi. Som i de foregående faser er relationen til miljøet præget af asymmetrisk magt, hvor adgang til status og ressourcer kontrolleres af ledende bandemedlemmer. Belønninger i form af penge, privilegier eller prestige gives selektivt for at fastholde loyalitet og arbejdsduelighed, samtidig med at selvstændighed sanktioneres. Som en deltager beskriver: *"Hele tiden giver man dem lidt, så de føler de får noget. Men hvis de bliver for selvrealiserende, så slår man hårdt ned på dem."* Denne praksis viderefører den afhængighed, der etableres i tilknytningsfasen, og stabiliserer medlemskabet gennem en kombination af motivation (eller manipulation) og kontrol snarere end gensidighed. Medlemmet fastholdes dermed i banden ved oplevelsen af værdi og fællesskab på den ene side (*pull-faktorer*) og risikoen for sanktioner og isolation på den anden side (*push-faktorer*), som iværksættes strategisk af bandens ledere. Over tid mister kriminaliteten karakter af overgang eller middel og fremstår i stedet som strukturerende for medlemmets identitet og levevis. Da tilknytningen til kriminalitet nu er identitetsbåret og socialt forankret, forudsætter et brud med banden ikke blot ophør af kriminelle handlinger, men også en omfattende omformning af relationer, værdier og selvforståelse. Flere deltagere beskriver, hvordan denne dybe forankring efterlader den unge i en fastlåst position, hvor alternativer uden for miljøet fremstår utilgængelige eller meningsløse. Som en af dem udtrykker det: *"De bliver ved med at jage penge og status, men de forstår ikke, at det aldrig vil give dem, hvad de leder efter. Til sidst står de tilbage med gæld til miljøet, til sig selv og til de mennesker, de har mistet."* Rekrutteringen indebærer ikke blot optagelse i miljøet, men også en gradvis binding til det. De økonomiske, sociale og personlige omkostninger ved denne tilknytning er høje, og det er banden, der i sidste ende lukrerer mest på de unges investering og bristede

forventninger. Udsagnet kan også forstås som mere end en beskrivelse af andres situation. Det afspejler samtidig deltagerens egen retrospektive fortolkning af et liv i bandemiljøet, hvor de gevinster, der tidligere fremstod attraktive, over tid overskygges af loyalitetsforpligtelsen over for banden, tab af relationer og store personlige omkostninger.

Samlet set kan rekrutteringen forstås som en trinvis og kumulativ proces, hvor bevægelsen fra perifer kontakt over tiltrækning og relationel tilknytning til fuldt medlemskab gradvist indsnævrer den unges handlemuligheder. Hvert trin indebærer en øget investering i relationer, aktiviteter og normative forventninger, som binder den unge tættere til bandemiljøet. I den afsluttende fase fremstår kriminaliteten ikke blot som en central kilde til identitet, status og anerkendelse, men også som den væsentligste barriere for et liv uden for miljøet. Udtræden indebærer her ikke alene et brud med kriminaliteten, men også tab af sociale relationer, beskyttelse og tilhørsforhold, hvilket bidrager til at fastholde den enkelte i bandemiljøet over tid.

5. Hvordan kan bandernes fødekæde brydes?

Et centralt bidrag ved analysen er, at rekruttering fremstår som en vedvarende og organiseret praksis snarere end som et enkelt øjeblik eller en tilfældig hændelse. I forlængelse af den nationale og internationale litteratur³¹ viser deltagernes beskrivelser, hvordan bander arbejder systematisk med screening, testning og selektion over tid. Analysen understøtter dermed forståelsen af rekruttering som en proces præget af både de sociale og strukturelle forhold, der gør unge sårbare over for rekruttering og tiltrækning mod bandemiljøet,³² men viser samtidig, hvordan disse dynamikker konkret omsættes gennem organisatoriske og relationelle rekrutteringspraksisser. Artiklen bidrager således med et særligt dansk indefra-perspektiv, der tydeliggør, hvordan disse mekanismer operationaliseres gennem daglig interaktion, relationel investering og strategisk anvendelse af unge som ressourcer i bandens økonomiske og organisatoriske struktur.

Den individuelle rekrutteringsstrategi dominerer særligt i de tidlige faser og knytter sig tæt til udvælgelses- og forførelsesfasen. Disse faser kan forstås som en form for social forførelse, der har væsentlige lighedspunkter med det, der i strafferetlig og kriminologisk sammenhæng beskrives som *grooming*, idet potentielle medlemmer systematisk identificeres, kontaktes og gradvist integreres i banden gennem relationel investering, anerkendelse og løfter om status, fællesskab, beskyttelse og økonomiske muligheder. Denne proces har ofte karakter af manipulation, hvor de etablerede bandemedlemmer udnytter

31. Densley 2012; Gambetta 2009; Pyrooz & Densley 2016.

32. Sausdal & Hannerz 2026.

deres alders- og erfaringsmæssige overlegenhed til at lokke/forføre den unge til at deltage i ulovlige aktiviteter i regi af banden.

Rekrutteringsprocessen indledes ved, at fuldgyltige medlemmer identificerer unge, der gennem deres færden, sociale relationer og fremtoning udsender relevante *tegn*, som aflæses som indikationer på tilhørsforhold, loyalitet og lav risiko for infiltration. Disse tegn danner grundlag for den indledende kontakt og den efterfølgende relationelle investering. I takt med at relationen udvikles, suppleres tegnene af egentlige *signaler* i form af risikofyldte handlinger, kriminalitet og tavshed, som demonstrerer den unges villighed til at investere i fællesskabet og acceptere de sociale, følelsesmæssige og økonomiske omkostninger samt risikoen for fængselsstraf, som tilknytningen til bandemiljøet indebærer. Analysen bekræfter dermed signalteoretiske antagelser om, at adgang til lukkede fællesskaber forudsætter troværdige og omkostningsfulde tegn og signaler, som gør det muligt at vurdere potentielle medlemmers loyalitet og autenticitet.³³ Samtidig viser analysen, hvordan loyalitet og autenticitet ikke alene udgør kulturelle idealer, men fungerer som konkrete udvælgelses- og vurderingskriterier gennem hele rekrutteringsforløbet.³⁴

Den kollektive rekrutteringsstrategi illustrerer, at banden ikke blot rekrutterer enkeltindivider, men også hele netværk gennem centrale aktører, de såkaldte "tunge spillere". Denne strategi reducerer bandens usikkerhed og accelererer rekrutteringsprocessen, idet tillid og interne hierarkier allerede er etableret. Samtidig synliggør strategien, hvordan banden aktivt udnytter eksisterende kriminalitetsstrukturer til organisatorisk ekspansion. Analysen bidrager dermed til at nuancere forståelsen af rekruttering som en proces, der også kan foregå kollektivt og strategisk via netværkslogikker, hvilket kun i begrænset omfang er belyst i dansk forskning.

Den instrumentelle rekrutteringsstrategi udfordrer en mere traditionel forståelse af medlemskab ved at pege på en fleksibel gråzone mellem tilknytning og deltagelse. Personer anvendes her til ad hoc-opgaver, ofte uden formelt medlemskab og uden længerevarende relationel integration. Analysen viser, at denne form for rekruttering udvider bandernes fødekæde betydeligt, idet langt flere unge kan involveres i kriminalitet uden at optræde som registrerede bandemedlemmer. Herved peger analysen på, at rekruttering ikke alene handler om optagelse af medlemmer, men også om adgang til personer, der kan udfylde bestemte funktioner i bandens aktiviteter.³⁵

Set i lyset af artiklens indledning og den aktuelle kriminalpolitiske udvikling rejser analysen en central diskussion om konsekvenserne af øget kriminalisering og forbudsstrategier. Flere deltagere fremhæver, at kriminaliseringen af "Loyal to Familia" kan få utilsigtede effekter på rekrutteringen, hvor et forbud paradoksalt nok øger tiltrækningskraften for unge, der netop motiveres af det

33. Densley 2012; Gambetta 2009; Spence 1973.

34. Sausdal & Hannerz 2026.

35. Sausdal & Hannerz 2026.

illegale. At indgå i en ulovlig bande beskrives som et stærkt og statusgivende signal, der kan tillægges større symbolsk værdi end medlemskab af mere etablerede grupperinger. Villigheden til at acceptere de risici og omkostninger, der følger med tilknytningen til bandemiljøet, fungerer som et signal til etablerede medlemmer om, at den unge er parat til at sætte fællesskabets interesser over egne. I dette perspektiv bliver risikofyldte handlinger ikke blot et middel til at opnå adgang til miljøet, men også en måde at demonstrere loyalitet og troværdighed på. Dette flugter med signalteorien, hvor netop omkostningsfulde handlinger tillægges særlig værdi, fordi de er vanskelige at simulere.³⁶ Samtidig peger tidligere forskning på, at risiko, modstand og oplevelsen af autenticitet kan bidrage til at øge miljøets symbolske attraktivitet blandt visse unge.³⁷

Et andet eksempel er, hvordan det at blive kontaktet af myndigheds-personer fra Skole, Socialforvaltning og Politi (SSP), betegnet i miljøerne som "skolepolitiet", bidrager til, at de unge tidligt identificerer sig som kriminelle frem for at modvirke incitamentet til at indgå i kriminelle aktiviteter. Dette kan betegnes som overdosering af præventive indsatser, hvor indsatsen overstiger og forstærker den kriminogene risiko hos modtageren.³⁸ Ligeledes fremhæves politiets udpegning af forskellige ungdomsgrupperinger som bander f.eks., "cykelbanden" og "sydkystgruppen",³⁹ som tilfælde, hvor myndighedernes praksis har påvirket de unges selvforståelse som kriminelle i en negativ retning, idet de efterfølgende begyndte at agere i overensstemmelse med myndighedernes prædikat. Selve udpegningen eller stemplingen som bandemedlem fungerer dermed som en diskursiv konstruktion af de unge som kriminelle med konkrete materielle effekter i form af en selvforståelse (subjektivering) som bandemedlem og en tiltagende praktisering af kriminelle handlinger.⁴⁰ Deltagerne peger dermed på, at kriminalpræventive indsatser i stedet bør fokusere på positive fællesskaber uden for bandemiljøet og varetages af personer, som de unge kan spejle sig i og har tillid til, hvis de skal have en præventiv effekt og undgå kontraproduktive virkninger.

Disse indsigter peger på vigtigheden af at supplere kriminalisering med forebyggende indsatser, der tager højde for rekrutteringens forskellige faser og strategier. I udvælgelsesfasen er det centralt at reducere de sociale og strukturelle forhold, der gør unge åbne for rekruttering, herunder oplevelser af eksklusion, manglende anerkendelse og begrænset adgang til meningsfulde sociale fællesskaber. I forførelsesfasen må indsatsen i højere grad rette sig mod de mekanismer, der gør bandemiljøet attraktivt, herunder løfter om status, tilhørsforhold, beskyttelse og økonomiske muligheder.

36. Gambetta 2009; Pyrooz & Densley 2016; Spence 1973.

37. Fisker 2020; Sausdal & Hannerz 2026.

38. Fisker 2020:441.

39. Se også Andersen et al. 2001 om mediernes fremstilling af grupperinger i området omkring Blågård's plads på Nørrebro i København.

40. Becker 1963; Butler 1993; Foucault 1975.

I positioneringsfasen bliver udfordringen i stigende grad at forhindre den gradvise normalisering af kriminalitet gennem opgaver, ansvar og deltagelse i miljøets aktiviteter. Her er der behov for indsatser, som kan afbryde involveringen, før den udvikler sig til egentlige loyalitetsforpligtelser. I udnyttelsesfasen må fokus i højere grad være på at reducere de sociale, økonomiske og relationelle omkostninger ved at forlade miljøet f.eks. gennem mentorordninger, støtte til uddannelse, beskæftigelse, bolig, gældshåndtering og alternative fællesskaber. Analysen viser samtidig, at omkostningerne ved at bryde med bandemiljøet stiger i takt med rekrutteringsprocessens progression. Jo længere den unge bevæger sig fra udvælgelse til egentlig integration i bandens struktur, desto stærkere bliver de sociale, identitetsmæssige og praktiske bindinger. Et brud indebærer således ikke alene risikoen for at miste fællesskab, status og centrale relationer, men også nødvendigheden af at opbygge en ny identitet og et nyt socialt netværk uden for miljøet. Dette understreger betydningen af tidlige og målrettede forebyggelsesindsatser, der griber ind, før den unge bliver tæt knyttet til miljøet gennem relationer og deltagelse i kriminalitet, som gør et brud med miljøet stadig vanskeligere.

6. Sammenfatning

Med udgangspunkt i kvalitative interviews og feltsamtaler med 10 personer, der af politiet eller medierne er blevet betegnet som bandemedlemmer, har vi undersøgt, hvordan rekrutteringsprocesser i danske bandemiljøer beskrives indefra. Analysen viser, at rekruttering er en strategisk, faseopdelt og kontrolleret proces, hvor ledende aktører i bandemiljøet aktivt identificerer, tiltrækker, tester og anvender potentielle medlemmer i overensstemmelse med bandens behov. Rekrutteringen fremstår dermed ikke som tilfældig, men som tæt forbundet med bandens overlevelse, arbejdsdeling og magtstruktur.

Analysen identificerer fire analytiske faser i rekrutteringsprocessen: *det første net* (udvælgelsen), *smørelsen* (forførelsen), *en brik i spillet* (positioneringen) og *malkningen* (udnyttelsen). Særligt udvælgelses- og forførelsesfasen kan forstås som en form for social forførelse med klare paralleller til det, der i anden sammenhæng beskrives som *grooming*, idet potentielle medlemmer gradvist identificeres, kontaktes og knyttes til miljøet gennem relationel investering, anerkendelse og løfter om status, fællesskab, beskyttelse og økonomiske muligheder. Rekrutteringen fremstår således som en proces, hvor sociale relationer systematisk anvendes til at skabe tilhørsforhold, loyalitet og gradvis involvering i miljøet.

Analysen identificerer samtidig tre overordnede rekrutteringsstrategier, *individueel*, *kollektiv* og *instrumentel* rekruttering, som anvendes parallelt og fleksibelt afhængigt af kontekst, aktør og formål.

Hvor den individuelle strategi primært retter sig mod enkeltpersoner gennem relationel påvirkning og gradvis integration, bygger den kollektive strategi på rekruttering af eksisterende netværk gennem centrale aktører ("tunge spillere"), mens den instrumentelle strategi muliggør anvendelsen af personer til specifikke opgaver uden nødvendigvis at indebære formelt medlemskab af banden.

Et centralt fund er desuden, at *tegn* og *signaler* spiller en afgørende rolle på tværs af både faser og strategier. De anvendes systematisk til at identificere, udvælge og vurdere potentielle medlemmer samt til løbende at afprøve deres troværdighed, loyalitet og egnethed. Analysen understøtter dermed signalteoretiske antagelser om, at adgang til lukkede fællesskaber forudsætter troværdige og omkostningsfulde tegn og signaler, som gør det muligt at reducere usikkerhed og vurdere potentielle medlemmers autenticitet og risikovillighed. Samlet set peger analysen på, at rekruttering til bandemiljøer ikke alene er et spørgsmål om social udsathed eller individuel motivation, men også om målrettede organisatoriske praksisser.

I forlængelse af den kriminalpolitiske ambition om at svække bandernes fødekæde viser analysen, at effektiv forebyggelse forudsætter en forståelse af rekrutteringens interne logikker. Kriminalisering og forbud kan have utilsigtede signaleffekter, der for nogle unge øger banders symbolske attraktivitet og styrker identifikationen med en banderelateret identitet. Artiklen peger derfor på nødvendigheden af differentierede forebyggelsesindsatser, der tager højde for både rekrutteringens faser, strategier og underliggende mekanismer frem for ensidigt at basere sig på repressive tiltag.

Endelig bidrager artiklen med ny empirisk viden om banderekruttering i en dansk kontekst og med en analytisk ramme, der kan styrke både forskning og praksis. Ved at kombinere et *indefra-perspektiv* med eksisterende teori synliggør artiklen, hvordan rekruttering fungerer som en central mekanisme i banders reproduktion, og hvordan forebyggelse med fordel kan målrettes de processer, hvor potentielle medlemmer identificeres, involveres og fastholdes. Fundene bør imidlertid fortolkes i lyset af undersøgelsens datagrundlag. Den observerede ensartethed i deltagernes beskrivelser kan hænge sammen med, at flere af deltagerne har opholdt sig i samme fængselsmiljø og deltaget i lignende undervisnings-, rehabiliterings- og exit-forløb. Dette kan have bidraget til udviklingen af fælles fortolkningsrammer for rekruttering og bandedynamikker. Fundene bør derfor forstås som viden produceret i en specifik institutionel kontekst og ikke nødvendigvis som et dækkende billede af alle former for banderekruttering i Danmark. Samtidig styrkes analysens troværdighed af, at de centrale mønstre genfindes på tværs af deltagernes egne fortællinger og i væsentligt omfang stemmer overens med den eksisterende forskning.

Finansiering

Denne artikel er udarbejdet delvist som led i projekt "Fængselsakademiet for Uddannelse og Social Inklusion" (FUIN), der er finansieret af Østifterne (bevilling nr. 2025-1648).

Denne artikel er tildelt
en CC-BY 4.0 licens

Tak

Forfatterne takker deltagerne i undersøgelsen samt de kollegaer, der har fagfællebedømt og kommenteret tidligere versioner af manuskriptet.

Interessekonflikter

Forfatterne erklærer, at der ikke foreligger interessekonflikter.

Kontaktoplysninger

Linda Kjær Minke: lkm@sam.sdu.dk

Liv Navntoft Henningsen: lvh@sam.sdu.dk

Referencer

- Andersen, Arnsfelt Mette; Mørck, Rie, Christensen, Stine, Minke Linda Kjær (2001). Rodet ungdom – unge rødder. *Social kritik*, årg. 13, 77, 18-47.
- Becker, Howard. (1963). *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. Free Press.
- Brinkmann, Svend & Pedersen, Lene T. (2014). *Kvalitative metoder: En grundbog*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Burgess, Robert L., & Akers, Ronald L. (1966). A Differential Association-Reinforcement Theory of Criminal Behavior. *Social Problems*, 14(2), 128-147. <https://doi.org/10.2307/798612>
- Butler, Judith. (1993). *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of "Sex"*. Routledge.
- Crewe, Ben, & Liebling, Alison. (2023). Reconfiguring and reimagining penal power. In A. Liebling, S. Maruna, & L. McAra, (Eds.), *The Oxford Handbook of Criminology*, 831-852. Oxford University Press.
- Decker, Scott. H., & Winkle, Barrik Van (1996). *Life in the Gang: Family, Friends, and Violence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Densley, James A. (2012). Street Gang Recruitment: Signaling, Screening, and Selection. *Social Problems*, 59(3), 301-321. <https://doi.org/10.1525/sp.2012.59.3.301>
- Descormiers, Karine, & Corrado, Raymond, R. (2016). The Right to Belong: Individual Motives and Youth Gang Initiation Rites. *Deviant Behavior*, 37(11), 1341-1359. <https://doi.org/10.1080/01639625.2016.1177390>
- Fine, Michelle. (2013). Echoes of bedford: A 20-year social psychology memoir on participatory action research hatched behind bars. *American Psychologist*, 68 (8), 687-698. <https://doi.org/10.1037/a0034359>
- Fisker, Kasper (2020). *Kriminalpræventive styresystemer*. København. Hans Reitzels Forlag.
- Foucault, Michel (1977 [1975]). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Penguin Books.
- Gambetta, Diego (2009). *Codes of the Underworld. How Criminals Communicate*. Princeton University Press. Princeton & Oxford.
- Henningsen, Liv Navntoft & Minke, Linda Kjær (2025). Anvendte metoder i retssociologi og kriminologi. I Morten Kjær, Sten Schaumburg-Müller, & Carina Risvig Hamer (red.), *Juraens verden: Metoder, retskilder og discipliner*, 373-403. Djøf Forlag. København.
- Johnstone, John W.C. (1983). Recruitment to a Youth Gang. *Youth & Society*, 14 (3), 281-300. <https://doi.org/10.1177/0044118X83014003>

Denne artikel er tildelt
en CC-By 4.0 licens

- Justitsministeriet. (2025). *Svar på REU Alm. del spørgsmål 339, herunder National ramme-model for exitforløb til personer med tilknytning til rocker- og bandemiljøet*. Folketinget. <https://www.ft.dk/samling/20251/almudel/reu/spm/339/svar/2206169/3140419.pdf%20> Senest tilgået den 12. maj 2026.
- Justitsministeriet (2023). *Aftale om Bandepakke IV – Trygge nabolag i hele Danmark*. <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2023/11/Aftale-om-bandepakke-IV-%E2%80%93-Trygge-nabolag-i-hele-Danmark.pdf> Senest tilgået den 20. april 2026.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2025). *Høringsnotat om forslag til ny straffebestemmelse om involvering av mindreårige i kriminalitet*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-ny-straffebestemmelse-om-involvering-av-mindrearige-i-kriminalitet/id3117602/> Senest tilgået den 20. april 2026.
- Kalkan, Hakan (2021). *Veje til respekt. Om gadens liv på Nørrebro*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Kalkan, Hakan (2014). *Gadeliv blandt unge mænd fra Nørrebro*. Statens Byggeforskningsinstitut. Aalborg Universitet.
- Kvale, Steiner (1997). *Interview: En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Krisinformation (2025). *Rekrytering till kriminella gäng*. <https://www.krisinformation.se/forbered-dig/handelser-och-storningar/2023/gangvald/rekrytering-till-kriminella-gang/> Senest tilgået den 20. april 2026.
- Lov nr. 665/2024 (2024). *Forslag til lov om ændring af straffeloven*.
- Madsen, Mads (2023). Exceptionalism for most, excess for others: The legal foundation of a bifurcated criminal justice system in Denmark. *European Journal of Criminology*, 21 (3). <https://doi.org/10.1177/14773708231208333>
- Maruna, Shadd (2025). Redeeming desistance: From individual journeys to a social movement. *Criminology* 63(1), 5-25. <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12393>
- Minke, Linda Kjær (2023). Jurastuderende bag tremmer – transformativ læring og social forandring. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 110(2), 141-158. <https://doi.org/10.7146/ntfk.v110i2.138263>
- Nichols, Helen, Maruna, Shadd & Harriott, Paula (2024). Knowledge equity and naming names in carceral research. *Prison Service Journal*, 272, 1-3.
- Pedersen, Anne-Julie Boesen & Jørgensen, Tanja Tambour (2017). *Udvikling i undgdoms-kriminalitet: De mest kriminelle*. Justitsministeriets forskningskontor. København.
- Pedersen, Maria Libak (2014). Gang joining in Denmark: prevalence and correlates of street gang membership. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 15 (1), 55-72. <http://dx.doi.org/10.1080/14043858.2014.886892>
- Pedersen, Maria Libak & Lindstad, Jonas Markus (2011). *Første led i fødekæden? En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper*. Justitsministeriets forskningskontor. København.
- Petersen, Kirsten E. & Lars Ladefoged (2018). *Unge i bandegrupperinger – hvad ved vi, og hvad ved vi ikke?* Århus Universitet.
- Politi. National enhed for særlig kriminalitet. (flere år). *Rocker- og bandesituationen i Danmark*. <https://politi.dk/aktuelt/statistik/bander-og-rockere> Senest tilgået den 20. april 2026.
- Pyrooz, David C. & Densley, James A. (2016). Selection into Street Gangs: Signaling Theory, Gang Membership, and Criminal Offending. *Journal of Research in Crime and Delinquency* 2016, 53(4) 447-481. <https://doi.org/10.1177/0022427815619462>
- Regjeringen (2026). *Ny straffebestemmelse om involvering av mindreårige i kriminalitet*. *Pressemelding* 27.03.2026. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-straffebestemmelse-om-involvering-av-mindrearige-i-kriminalitet/id3155113/> Senest tilgået den 20. april 2026.

- Regeringskansliet (2024). *Förslag om skärpta straff för unga som begår brott*. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/06/forslag-om-skarpta-straff-for-unga-som-begar-brott/> Senest tilgået den 20. april 2026.
- Sausdal, David & Hannerz, Erik (2026). *Bandekriminalitet – fra gaden til sociale medier*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Schubotz, Dirk (2019). *Participatory Research: Why and How to Involve People in Research*. SAGE.
- Spence, Michael (1973). Job Market Signaling, *The Quarterly Journal of Economics*, 87 (3), 355-374. <https://doi.org/10.2307/1882010>
- Spradley, James P. (1979). *The ethnographic interview*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- STEPZ (2020). 4Matic. *STEPZOLOGI II*
- Swirak, Kathrina, McNaul, Gillian, White, Kathleen, Maruna, Shadd, O'Neill, Maggie, & Cronin, James (2023). Emancipatory Pedagogy in Prison: Participatory Action Research and Prison/University Partnership. *Irish Probation Journal* 20, 95-129.
- Sykes, Gresham M., & Matza, David (1957). Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency. *American Sociological Review*, 22(6), 664-670. <https://doi.org/10.2307/2089195>

Denne artikel er tildelt
en CC-BY 4.0 licens